

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

راه-کارهای مقابله با خشونت خانگی از منظر قرآن

پژوهشگران:

پرستو عباسی¹

مینو اسدی²

عطیه امجدیان³

مدرسه علمیه نرجسیه شهرستان سنقر و کلیائی

-
1. طلبه سطح 2، مدرسه علمیه نرجسیه (سلام-الله-علیها) سنقر.
 2. طلبه سطح 2، مدرسه علمیه نرجسیه (سلام-الله-علیها) سنقر.
 3. دانش-آموخته سطح 3، مدرسه علمیه نرجسیه (سلام-الله-علیها) سنقر.

چکیده

خشونت خانگی علیه زنان علاوه بر جنبه‌های انسانی و حقوق بشری یک مشکل عمده سلامتی به حساب می‌آید و عواقب جسمی - روانی و اجتماعی آن می‌تواند سلامت زنان خانواده و جامعه را به خطر اندازد این پدیده اختصاص ندارد و در همه‌ی جوامع و تمام لایه‌های اجتماعی قابل رویایی است هرچند میزان شیوع، نوع، شدت، عواقب و عوامل خطر آن متفاوت است در این مقاله عوامل زمینه‌ساز بروز خشونت خانگی و راه‌کارهای پیشگیری از آن ارائه شده است و ارائه این مقاله به منظور آموزش و اطلاع رسانی مناسب برای زوجین و جامعه و تأکید بر مسئولیت نظام سلامت و توانمندی سازی پرسنل و پزشکان برای کمک به آسیب دیدگان و زنان در معرض خشونت، شفاف‌سازی، اصلاح و رفع خلأهای قانونی از راه‌کارهای ضروری است.

واژگان کلیدی: مقابله، خشونت، خانگی، زنان.

فهرست مطالب

مقدمه

1

بخش اول: کلیات و مفاهیم

1

1-1- تبیین مسأله

1

2-1- اهمیت و ضرورت

1

3-1- اهداف و پیشینه تحقیق

3

2- تعریف خشونت خانگی

3

1-2- انواع خشونت خانگی

5

2-1-1- خشونت فیزیکی

5

2-1-2- خشونت روانی

5

3-1-2- خشونت جنسی

6

4-1-2- خشونت اقتصادی

6

بخش دوم: اثرات روان شناختی خشونت خانگی

7

1- با خشونت خانگی چه باید کرد

7

2- متحرک خشونت

8

3- مهار خشونت

9

3-1- فرو بردن خشم

9

3-2- نداشتن حب دنیاپرستی

11

3-3- حسود نبودن

13

3-5- سکوت کردن

16

3-6- وضو گرفتن

17

4- نیکو رفتاری با دیگران

18

5- افزایش مهر و محبت میان اعضای خانواده

21

نتیجه-گیری

23

مقدمه

خشونت خانگی علیه زنان علاوه بر جنبه‌های انسانی و حقوق بشری یک مشکل عمده سلامت به حساب می‌آید و عواقب جسمی - روانی و حتی اجتماعی ناشی از آن می‌تواند سلامت زنان خانواده و جامعه را به خطر اندازد به همین دلیل در طی سالیان اخیر بررسی ابعاد مختلف این معضل اجتماعی و سلامتی دست مایه پژوهش‌های داخلی و خارجی فراوان قرار گرفته است شایع‌ترین نوع خشونت علیه زنان خشونت اعمال شده توسط شریک زندگی است که از آن با عنوان خشونت خانگی یا خشونت توسط شریک نزدیک یاد می‌شود این مشکل سلامت را می‌توان در تمام جوامع و لایه‌های اجتماعی مشاهده کرد مطالعات نشان می‌دهد که خشونت خانگی یک علت عمده مرگ و ابتلا در کشورهای مختلف است. خشونت خانگی علیه زنان اختصاص به یک منطقه خاص جغرافیایی و یا سطح معینی از اقتصاد و رفاه ندارد و در همه‌ی جوامع و تمامی لایه‌های اجتماعی قابل ردیابی است هرچند شیوع، نوع، شدت، عواقب و عوامل مساعد کننده این پدیده متفاوت است اما به نظر می‌رسد زنان به موقعیت‌های پایین‌تر اقتصادی و اجتماعی موقعیت‌های بدتر خشونت را تجربه می‌کنند.

کند.

از جمله راهکارهای دیگر برای پیشگیری از خشنونت خانگی می-توان به شناخت تفاوت-های دو جنس مرد و زن و نیازهای، خواش-های یک، آموزش ویژگی-های دوران گذارا به زن و مرد و تربیت صحیح فرزندان، توجه بیشتر به دانش-آموزان و آموزش-های قبل از ازدواج، آموزش-های عمومی درباره-ی تغییر نوع نگاه و مثبت-نگری، مهارت-های زندگی و رفتار صحیح جنسی، معقول کردن فرهنگ ازدواج و مهریه، ایجاد فرهنگ شادی در جامعه و فرهنگ مراجعه به مشاور، طولانی کردن دوران آشنایی قبل از عقد و ازدواج وضع قوانین باز دارنده برای متراکبین خشنونت، اجتناب از پخش فیلم-ها و سریال-های خشن در رسانه-ها و عدم حضور در مکان-های زمینه-ساز خشنونت می-توان به کاهش خشنونت از جمله خشنونت خانگی کمک کرد که در رأس همه-ی این موارد نیکو کردن است که باید اجرا شود. (مقاله دیدگاه زنان و مردان تهرانی و صاحبانظران درباره خشنونت خانگی، 1387، ص81)

مقصود اصلی از سخن، تفهیم معانی مختلف و تقریر حالات متفاوت است و در صورتی آن را احکام و سخن ادبی، و گوینده را ادیب سنج و سخن-پرداز می-گویند که مقصود خود را به صورت نیکی و نیک رفتاری را به بهترین وجه بفهماند، و در روح شنونده مؤثر باشد، چنان-که موجب انقباض و انبساط او گردد و خاطر او را برانگیزد تا حالا تی را که منظور اوست، از غم و شادی، مهر و کین، رحم و عطفوت، انتقام و کینه-جویی، خشم، عتاب عفو و اغماض و امثال آن معانی در وی ایجاد کند، و این خاصیت را از سخنی می-توان چشم داشت که به زیور فصاحت و بلاغت و سایر محسنات لفظی و معنوی آراسته باشد، و تشخیص آن جز به دانستن فن بدیع و دیگر فنون ادبی که مجموع آن را فنون بلاغت یا علم بلاغت و صناعات ادبی می-گویند، میسر نمی-شود.

هیچ سخن خطابی خالی از مدعی و اثبات آن نیست گاه خطیب برای اثبات مدعایش نیاز به نقل وقایع اختصاص دارد، و برای اینکه سخن دلپذیرتر شود نخست به میان مقدمه-ای می-پردازد و بعد در نهایت نتیجه-گیری می-کند تا هدف از خطابه-اش برای مردم روشن شود. بنابراین خطابه دارای پنج قسمت است که باید علاوه بر اینکه برای شخص عادی اجرا شود برای شخص خشونت زده نیز لازم الاجرا است؛ مقدمه، مدعی، اثبات آن، نقل وقایع و خاتمه که باید بین این اجزاء هماهنگی و نظم وجود داشته باشد.

از ویژگی-های خطابه و رفتار و گفتگو کردن با دیگران از صدر اسلام تا کنون آن است که خطبای آن عصر مانند خطبای یبیش از خود بر بلندی می-ایستادند و با نیکی و خوش رفتاری ب یکدیگر رابطه ایجاد کنند. (آشتیانی، 1392، ص484)

5- افزایش مهر و محبت میان اعضای خانواده

ابزار محبت و مهربانی نسبت به همگان سفارش شده است، اما از آنجا که حفظ و دوام زندگی و زناشویی بر پایه محبت استوار است، در کانون خانواده مورد تأکید بیشتر واقع شده است.

اسلام به قدری زن و شوهر را به محبت و مهربانی دعوت نموده که وجود مهر را مایه فزونی ایمانی بیان کرده است. اساساً زندگی کارآمد بر عشق استوار شده است. پس هر دو طرف باید عاشق و معشوق هم باشند و عشق یک طرفه پایدار نخواهد بود. اما از آن جا که زن کانون مهرورزی است، عشق و محبت از جانب او ارزش بیشتری خواهد داشت.

چون روح و طبیعت زن، با عاطفه و محبت مأنوس-تر است. ضمن آن-که محبت زن تأثیر سازنده-تری دارد زن، با محبتی که ابزار می-دارد اعتماد شوهر را به خود جلب می-کند؛ خستگی-اش را رفع و او را به محیط خانه جذب می-کند

محبت زن دارای دو جنبه جذب و دفع است. دفع پرخاشگری و خود-سری-های مرد، جذب به خوبی-ها و مهربانی-ها مساعدت و یاری به اعضای خانواده، دفع اضطراب و افسردگی و جذب آرامش، سکون، شادی و نشاط. از این دیدگاه می-توان اعتراف کرد که محبت زن ساده-تر و موجب پیدایش آرامش و آسایش است.(پورامینی، 1386، ص41)

انسان-های مؤمن با دیدار الهی که دارند، دوستی دارند در همه کارها رنگ الهی نمایان شود: حتی در مسئله خانوادگی و زناشویی خود لذا اگرچه دوست داشتن زنان در وجود انسان-ها قرار داده شده است. ولی به آن رنگ الهی می-دهند و در چارچوب موازین الهی رفتار می-نمایند و این دوست داشتن را وسیله-ای برای تقرب به خدا و از عوامل برکنار شدن خشونت می-دانند زیرا تا جوان خوبی هستند؛ که با این اعمال می-توان ایمان را افزایش داده و بهشت را خرید. از این رو مهم-ترین مدار نیکی به همسر، اظهار محبت به وی است که از عوامل تحکیم خانواده به شمار می-آید؛ زیرا انسان فطرتاً نیازمند محبت است و پروردگار عالم، بیش از یک قلب برای هیچ کس قرار نداده. (طاهره سترگ، 1396، ص105)

نتیجه-گیری

بنابر آنچه در این مقاله ارائه شده خشونت خانگی یک رفتار نادرست قانونی با پیامدهای منفی تلقی می-شود که مشتمل بر عوارض جسمی، روانی، عاطفی و اجتماعی بر پیکره زن، خانواده و اجتماع است برای پیشگیری و کنترل این معضل باید به صورت ریشه-ای و در وهله اول با آگاه-سازی و اصلاح نگرش عمومی نسبت به جایگاه و موقعیت واقعی خانواده در جامعه اسلامی و رفع تبعیض-های هم-جانبه در دوره-های مختلف زندگی خانوادگی اقدام نمود. همزمان لازم است در جهت پیشگیری و کنترل آن اقدامات مداخله-ای در

سطح دستگاه قضایی و پلیس، نظام بهداشتی درمانی و براساس آنچه که در قرآن کریم برای درمان خشونت ذکر شده است صورت پذیرد. نقش و همکاری اعضای خانواده در کاهش و درمان خشونت در این زمینه بسیار مورد تأکید است.

فهرست منابع و مآخذ

* قرآن کریم.

1. آشتیانی، محمدرضا، گنجینه آداب اسلامی، چاپ دوم، تهران، انتشارات محمدسجاد، 1392.
2. بانو پور امینی، راه-های کسب آرامش در خانواده، چاپ اول، تهران، انتشارات سمیع، 1386.
3. بستان نجفی، حسین، اسلام و جامعه شناسی خانواده، تهران، بی-نا، بی-تا.
4. حسینی، داود، روابط سالم در خانواده، تهران، بی-نا، 1389.
5. سترگ، طاهره، حقوق معنوی زوج در رابطه-ی آن با مودت، تهران، بی-نا، 1396.
6. عیسی-زاده، عیسی، خانواده در قرآن، چاپ سوم، تهران، بی-نا، 1391.
7. محدثی، جواد، اخلاق معاشرت، قم، انتشارات بوستان کتاب، 1382.
8. پرتال جامع علوم انسانی.

9. سیاست و اقتصاد در قرآن.

10. مقاله دیدگاه زنان و مردان تهرانی و صاحب‌نظران درباره خشونت خانگی،
مجله دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی، دوره 6، شماره 2، تابستان
1387.